

## สารบัญ

|                                                                | หน้า |
|----------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อ                                                       | ก    |
| อักษรย่อ                                                       | ก    |
| สารบัญ                                                         | ง    |
| สารบัญตาราง                                                    | ฉ    |
| สารบัญภาพ                                                      | ช    |
| กิตติกรรมประกาศ                                                | ณ    |
| บทที่ 1 บทนำ                                                   |      |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา                             | 1    |
| 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย                                       | 3    |
| 1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย                                      | 3    |
| 1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย                                  | 4    |
| 1.5 คำศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ                           | 5    |
| 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ                                  | 5    |
| 1.7 ข้อยกเว้นการวิจัย                                          | 6    |
| บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                         |      |
| 2.1 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ | 7    |
| 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                             | 11   |
| 2.3 ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศ                | 22   |
| 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                                      | 28   |
| 2.5 การประยุกต์ใช้ประสบการณ์จากต่างประเทศ                      | 30   |
| บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย                                  |      |
| 3.1 การศึกษาเอกสาร                                             | 31   |
| 3.2 การศึกษาภาคสนาม                                            | 31   |
| 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล                                         | 34   |

|                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| บทที่ 4 ผลการวิจัย                                                                     |     |
| 4.1 สถานภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น                                   | 36  |
| 4.2 ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในส่วนของ<br>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น | 43  |
| 4.3 ผลสำรวจจากแบบสอบถาม                                                                | 55  |
| 4.4 แนวทางการจัดศึกษาสำหรับคนพิการในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น                    | 71  |
| 4.5 การถอดบทเรียน                                                                      | 73  |
| บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ                                                    |     |
| 5.1 สรุป                                                                               | 125 |
| 5.2 อภิปรายผล                                                                          | 126 |
| 5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป                                                 | 132 |
| บรรณานุกรม                                                                             | 133 |
| ภาคผนวก ก การจัดบริการการศึกษาพิเศษของประเทศแคนาดา                                     | 140 |
| ภาคผนวก ข กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการของประเทศสหรัฐอเมริกา                | 146 |
| ภาคผนวก ค ถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก                                                 | 156 |
| ภาคผนวก ง ถอดเทปการประชุมสนทนากลุ่ม                                                    | 334 |
| ภาคผนวก จ กรณีศึกษาน้องท็อป                                                            | 348 |
| ภาคผนวก ฉ กรณีศึกษาน้องคะ                                                              | 359 |
| ภาคผนวก ช กรณีศึกษาเด็กชายวัชรวิฑูรย์                                                  | 375 |
| ภาคผนวก ซ กรณีศึกษาน้องอาร์ท                                                           | 379 |
| ภาคผนวก ฌ ถอดเทปการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย                           | 387 |

## สารบัญตาราง

|                                                                                                                               | หน้า |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ตารางที่ 2.1 จำนวนคนพิการในวัยเรียน ที่ได้รับการและไม่ได้รับการ                                                               | 12   |
| ตารางที่ 3.1 สรุปเครื่องมือและขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล                                                          | 33   |
| ตารางที่ 3.2 วัตถุประสงค์ แหล่งข้อมูล เครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย                                         | 34   |
| ตารางที่ 4.1 รูปแบบและจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น                                                                           | 36   |
| ตารางที่ 4.2 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจัดการศึกษาปี 2548-2551                                                        | 38   |
| ตารางที่ 4.3 จำนวนโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วง<br>ระหว่างปี 2548-2551                                       | 39   |
| ตารางที่ 4.4 จำนวนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น                                             | 41   |
| ตารางที่ 4.5 จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น                                                               | 42   |
| ตารางที่ 4.6 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ                                                                   | 55   |
| ตารางที่ 4.7 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ                                                                  | 56   |
| ตารางที่ 4.8 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา                                                         | 57   |
| ตารางที่ 4.9 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาพิเศษ                                                         | 58   |
| ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นความคุ้นเคยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา<br>สำหรับคนพิการในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น           | 59   |
| ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นสนับสนุนความคุ้นเคยกฎหมายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ                                                 | 60   |
| ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการสอนและดูแลนักเรียนพิการ                                                     | 61   |
| ตารางที่ 4.13 เหตุผลสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดองค์ความรู้ในการสอน<br>และดูแลคนพิการ                               | 62   |
| ตารางที่ 4.14 เหตุผลสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ขาดองค์ความรู้ในการสอน<br>และดูแลคนพิการ                               | 63   |
| ตารางที่ 4.15 ความเห็นคำตอบแทนพิเศษสำหรับครูผู้สอนเด็กพิเศษ                                                                   | 64   |
| ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ<br>และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา | 65   |
| ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ<br>และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา          | 66   |
| ตารางที่ 4.18 เหตุผลสนับสนุนระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก<br>ผ่านระบบการให้ว่า “ดี”                                      | 67   |

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ตารางที่ 4.19 เหตุผลสนับสนุนระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก<br>ผ่านระบบการขอยืมว่า “ดี” | 68 |
| ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม                                                          | 69 |
| ตารางที่ 4.21 ประเภทเด็กพิเศษจำแนกตามชั้นเรียน                                             | 91 |

## สารบัญภาพ

|                                                                                                                                    | หน้า |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ภาพที่ 1.1 กรอบของการวิจัย                                                                                                         | 4    |
| ภาพที่ 3.1 วิธีดำเนินการวิจัย                                                                                                      | 35   |
| ภาพที่ 4.1 ระบบการบริหารและการจัดการศึกษาท้องถิ่น                                                                                  | 37   |
| ภาพที่ 4.2 สรุปกฎ ระเบียบ ประกาศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542                                                         | 46   |
| ภาพที่ 4.3 ค่าร้อยละจำแนกตามเพศ                                                                                                    | 55   |
| ภาพที่ 4.4 ค่าร้อยละจำแนกตามอายุ                                                                                                   | 56   |
| ภาพที่ 4.5 ค่าร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษา                                                                                          | 57   |
| ภาพที่ 4.6 ค่าร้อยละของผู้จบการศึกษาพิเศษหรือผ่านการศึกษอาบรมด้านการศึกษพิเศษ                                                      | 58   |
| ภาพที่ 4.7 ค่าร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับความคุ้นเคยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา<br>สำหรับคนพิการ                                  | 59   |
| ภาพที่ 4.8 ค่าร้อยละความคิดเห็นสนับสนุนความคุ้นเคยกฎหมายการจัดการศึกษา<br>สำหรับคนพิการ                                            | 60   |
| ภาพที่ 4.9 ค่าร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการสอนและดูแลนักเรียนพิการ                                                    | 61   |
| ภาพที่ 4.10 ค่าร้อยละเหตุผลสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น<br>ยังขาดองค์ความรู้ในการสอนและดูแลคนพิการ                             | 62   |
| ภาพที่ 4.11 ค่าร้อยละเหตุผลสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น<br>ไม่ขาดองค์ความรู้ในการสอนและดูแลคนพิการ                             | 63   |
| ภาพที่ 4.12 ค่าร้อยละความเห็นค่าตอบแทนพิเศษสำหรับครูผู้สอนเด็กพิเศษ                                                                | 64   |
| ภาพที่ 4.13 ค่าร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของให้บริการ<br>สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา | 65   |
| ภาพที่ 4.14 ค่าร้อยละเกี่ยวกับรูปแบบการจัดให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ<br>และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา             | 66   |
| ภาพที่ 4.15 ค่าร้อยละเหตุผลสนับสนุนระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก<br>ผ่านระบบการให้ว่า “ดี”                                    | 67   |
| ภาพที่ 4.16 ค่าร้อยละเหตุผลสนับสนุนระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก<br>ผ่านระบบการขอขี้มว่า “ดี”                                 | 68   |
| ภาพที่ 4.17 ค่าร้อยละข้อเสนอแนะเพิ่มเติม                                                                                           | 70   |

## กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยในนามของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้การสนับสนุนทุนโครงการวิจัยนี้ และให้โอกาสคณะผู้วิจัยในการสร้างผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขอขอบพระคุณหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล อบต. กทม. และเมืองพัทยา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด ที่ให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยมาโดยตลอดและช่วยเหลือให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะบุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและคุณครูของโรงเรียนการศึกษาในระบบในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนศูนย์ แหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนอันประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงในระดับกระทรวง ทบวง กรม นักวิชาการ ผู้นำองค์กรคนพิการ และผู้ปกครอง จำนวน 17 ท่านที่ได้ให้สัมภาษณ์เชิงเจาะลึก กลุ่มคุณครูที่สอนเด็กนักเรียนพิการ จำนวน 10 ท่าน กลุ่มผู้ปกครองของเด็กนักเรียนพิการ จำนวน 10 ท่าน ที่ได้เข้าร่วมประชุมระดมสมองที่ได้แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับโครงการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ทำการวิจัยมีข้อมูลมาสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม คณะผู้วิจัยมีอาจากกล่าวนามผู้ให้การสนับสนุนทั้งหมดไว้ในกิตติกรรมประกาศนี้ทุกท่าน

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ได้ช่วยในการประสานงานต่างๆอย่างดียิ่งที่ทำให้โครงการวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี ท้ายนี้คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้วิพากษ์ของโครงการวิจัยนี้ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2554